

8.10.2025

Talousvaliokunta

TaV@eduskunta.fi

Asia: HE 111/2025 Hallituksen esitys eduskunnalle apteekkitalouden uudistusta ja lääkesäästöjen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Asiantuntijalausunto/Lääketeollisuus ry

Lääketeollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua apteekkitalouden uudistusta koskevaan hallituksen esitykseen.

Sääntelyn uudistamisessa tulee keskittyä tulevaisuuden kestäväen lainsäädännön laatimiseen.

Uudistustoimien toteuttamisen seurauksena suomalaisilla potilailla ja terveydenhuollolla on edelleen oltava käytössään ajantasainen ja riittävä lääkevalikoima. Yhtenä uudistusten tavoitteena tulee olla kustannustehokas ja suomalaisten tarpeisiin vastaava lääkkeiden jakeluverkosto. Järjestelmän tarkoituksena on taata toimiva lääkehuolto maassamme.

Suomessa lääkepolitiikan yhtenä tavoitteena on rationaalinen lääkehoito, joka lääkkeiden hyvän saatavuuden lisäksi varmistaa potilaiden lääkitysturvallisuuden ja ammattilaisen toteuttaman riittävän lääkeneuvonnan. Lääkeneuvonnan tavat ja keinot sekä erilaiset käytettävissä olevat logistiset vaihtoehdot tulevat kehittymään tulevaisuudessa, kun ihmiset hyödyntävät uusia teknologisia ratkaisuja ja innovaatioita.

Lääketeollisuus ry:n viestit tiivistetysti:

Lääkkeiden jakeluverkoston tulee olla riittävän kattava ja väestön tarpeet huomioiva. Toimiva jakeluverkosto on suomalaisten lääkehoidon ja lääkehuollon perusedellytys sekä merkittävä huoltovarmuustekijä.

Apteekkijärjestelmän uudistaminen on toteutettava hallitusti ja muutosten vaikutuksia arvioitava jatkokehitystä varten. Muutosten seurauksena ei pidä joutua tilanteeseen, jossa lääkkeiden saatavuus ja saavutettavuus vaarantuisivat.

Suomen kaltaisen, lääkkeiden osalta vahvasti tuontiriippuvaisen maan on aktiivisesti huolehdittava siitä, että maan toimintaympäristö säilyy yrityksille houkuttelevana. Se on keskeisin keino varmistaa riittävä lääkevalikoima potilaiden ja terveydenhuollon käyttöön.

Apteekkitalous

Lääketeollisuus ry pitää ehdotettua tasaisesti kaikkia taksaluokkia leikkaavaa mallia kannatettavana. Taksaluokkien leikkauksella tavoitellaan hallitusohjelman mukaisia 30 miljoonan euron vuotuisia säästöjä. Ehdotus ei kasvattaisi kuluttajien maksurasitetta, mikä parantaa kuluttajan mahdollisuutta hankkia tarvitsemansa lääkkeet.

Lääketeollisuus ry kannattaa ehdotusta apteekkiveron perusteen muuttamisesta verovelvollisen liikevaihdosta apteekin lääkemyynnin myyntikatteeseen.

Ehdotettu progressiivinen apteekkiveromalli tukee näkemyksemme mukaan riittävän kattavan lääkkeiden jakeluverkoston säilymistä paremmin kuin vaihtoehtona ollut tasaveroon perustuva malli.

Rajatun itsehoitolääkevalikoiman myyntikanavan laajentaminen

Rajattu itsehoitolääkevalikoima ja lääkeneuvonta

Lääketeollisuus ry kannattaa ehdotuksen mukaista vaiheittaista lähestymistapaa rajatun itsehoitolääkevalikoiman myyntikanavan laajentamisesta.

Pidämme keskeisenä sitä, että lääkeyrityksellä (myyntiluvan haltija) on oikeus päättää lääkkeensä myyntikanavasta, sillä yritys vastaa muun muassa lääkkeeseensä liittyvistä lääketurvallisuus- ja tuotelaatuasioista jatkossakin.

Kannatamme esitettyä lääkevalmistekohtaista myyntilupamenettelyä myyntikanavan laajentamiseksi. Hallituksen esityksessä ehdotettu käytäntö vastaa nykyistä käytäntöä resepti/itsehoitotatituksen hakemisesta.

Rajatun itsehoitolääkevalikoiman hinta- ja verotussäätely

Rajatulle itsehoitolääkevalikoimalle sovellettaisiin hallituksen esityksen mukaan jatkossa erilaista hintasäätelyä kuin vain apteekista myytävälle itsehoitolääkkeille. Lääketeollisuus ry pitää tärkeänä, että sama hinnoittelusäätely koskee kaikkia rajattuun itsehoitolääkevalikoimaan kuuluvia itsehoitolääkkeitä riippumatta siitä, myytäisiinkö niitä apteekeissa vai myös apteekkien ulkopuolella.

Yksi lakimuutosten tavoitteista on luoda nykyistä tehokkaampaa hintakilpailua itsehoitolääkkeille. Nykymuodossaan lääketaksa siirtää väistämättä kilpailun tuoman tukkuhintojen laskun kuluttajille. Taksa on tuonut lääkkeiden käyttäjille tasapuolisen hinnoittelun ostopaikasta riippumatta, eikä hinta ole ohjannut lääkkeen valintaa.

Rajattuun itsehoitolääkevalikoimaan kuuluville valmisteille sallittaisiin jatkossa tukkuhinta-alennukset. Lääketeollisuus ry ei pidä todennäköisenä, että tukkualennukset johtaisivat kuluttajien maksamien hintojen merkittävään laskuun. Sen sijaan näemme riskinä, että alennukset ohjaavat lääkevalikoimaa epätarkoituksenmukaisesti. Muualta kuin apteekista saatavien lääkkeiden tarpeettomaan käyttöön ei tule kannustaa esimerkiksi hinnoittelulla.

Muiden kuin apteekissa myytävien itsehoitovalmisteiden osalta kaikkia myyntikanavia on kohdeltava verotuksen osalta tasapuolisesti riippumatta myyntikanavasta kuten ehdotuksessa esitetään.

Rajatun itsehoitolääkevalikoiman vähittäismyyntiluvat

Lääkkeiden tukku- ja vähittäisjakelu tulee pitää toisistaan riippumattomina. Ehdotuksen perusteluissa mainitaan, että sääntelyn ei ole tarkoitus mahdollistaa tukku- ja vähittäisluvan myöntämistä samalle toimijalle. Nähdäksemme tätä rajoitusta on kuitenkin mahdollista kiertää erilaisin yritysjärjestelyin. Näemme pitkän aikavälin riskinä markkinan muuttumisen tätä kautta muutaman ison ketjun oligopoliksi.

Lääketeollisuus ry kannattaa toimipistekohtaista lupamenettelyä. Kaikilla toimijoilla tulee myös olla samat lääkkeiden varastointia ja käsittelyä koskevat vaatimukset. Toimijoiden valvonta tulee keskittää yhdelle viranomaiselle, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimealle.

Lääkemääräyksestä poikkeava lääkkeiden toimittaminen tai lääkemääräysten ilmeisten virheiden korjaaminen

Lääketeollisuus ry katsoo, että esitetyt muutokset selkeyttävät lääkkeiden toimittamista hallitusohjelmatavoitteiden mukaisesti. Tietyissä selkeästi rajatuissa tilanteissa apteekilla olisi

oikeus poiketa lääkemääräyksestä tai korjata sitä itsenäisesti. Muutos on tehty tavalla, jossa lääkkeen määräjän kokonaisvastuu lääkityksestä säilyy.

Pidämme tärkeänä, että lääkkeen saatavuushäiriöiden osalta poikkeamisia ei tehdä lähtökohtaisesti apteekin oman varastopuutteen vuoksi ja että apteekin velvoite ylläpitää asiakaskuntansa tarpeiden mukaista lääkevarastoa säilyy.

Lääkekorvausten ehdolliseen korvattavuuteen liittyvien palautusmaksujen täysimääräinen kohdentaminen valtiolle

Hallituksen esityksen mukaan lääkekorvausten ehdolliseen korvattavuuteen liittyvät lääkeyritysten Kelalle maksamat palautusmaksut kohdennettaisiin vuodesta 2026 alkaen täysimääräisesti valtion osuuteen sairausvakuutuksen menoista. Lisäksi ehdollisen korvattavuuden palautusmaksut huomioitaisiin jatkossa paremmin niiden tosiasiallista kertymää vastaavana, 90 miljoonaksi euroksi. Pidämme tätä perusteltuna, sillä palautusmaksujen huomiointi valtion sairausvakuutusmenoissa on ollut alimitoitettua. On tärkeää, että toimenpiteellä voidaan kattaa sekä kehysriihessä keväällä 2024 päätetty 10 miljoonan euron leikkaus lääkekorvausmenoista että budjettiriihessä syksyllä 2025 päätettyjä lisäsäästöjä. Muiden uusien säästötoimien toteuttaminen olisi omiaan vaarantamaan sekä lääkkeiden saatavuutta Suomeen että lääketeollisuuden investointeja maahamme.

Lääketeollisuus on kasvuala. Investointien edellytyksenä ovat paremmat toimintaedellytykset lääkekehitykselle ja uusien lääkkeiden käyttöönotolle. Investoinnit edellyttävät myös pitkäjänteistä politiikkaa päättäjiltä. Jotta Suomi pysyy kilpailukykyisenä, toimialalle ei tule kohdentaa nyt määrättyjen 30 miljoonan euron vuotuisten säästöjen päälle lisäsäästöjä.

Kunnioittaen,

Anne-Mari Virolainen

Lääketeollisuus ry

toimitusjohtaja

Puh. 050 512 1941

anne-mari.virolainen@laaketeollisuus.fi